

Täysistunto

Torstai 23.5.2024 klo 16.00—20.41

4. Kannabis lailliseksi, säännellyksi ja verolle

Kansalaisaloite KAA 2/2024 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Edustaja Kontula.

Keskustelu

18.28 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on kansalaisaloite, jossa esitetään kannabiksen laillistamista tietyin ehdoin. Kiitän aloitteen laatijoita ja sen eteen työskennelleitä siitä, että jälleen kerran päihdepolitiikan kysymyksiä nostetaan eduskunnan agendalle. On ilmeistä, että päihdepolitiikan tarkistuksille on Suomessa tarve. Kiitän aloitteen laatijoita myös siitä, että teksti korostaa hyvin vahvasti tutkimusta ja tietoperustaa politiikan pohjana. Myös sille on päihteitä käsittelevässä poliittisessa keskustelussa ilmeinen tarve.

Arvoisa puhemies! Kannabiksen käyttö on yleistynyt selvästi. Joissakin väestöryhmissä enemmistö ihmisistä on ainakin kokeillut kannabista. Myös näkemykset kannabiksesta ovat muuttuneet selvästi aikaisempaa myönteisemmiksi ja aika nopeasti. Enemmistö vastustaa käytöstä rankaisemista, joten ainakaan yksiselitteisesti Suomen tämänhetkiselelle kannabispolitiikalle ei ole suomalaisten enemmistön legitimizeettiiä.

Tähän asetelmaan — kannabiksen käytön yleisyyteen ja sitä koskevan säätelyn heikentyvään legitimizeettiin — liittyy useita ongelmia.

Ensinnäkin yleinen lainalaisuus on, että laki ilman legitimizeettiiä horjuttaa paitsi omaa vahvuuttaan myös koko oikeusjärjestelmää. Sen takia viisas lainsäätäjä pyrkii säätämään sellaisia lakeja, joilla on kansan hyväksyntä, ja erityisesti demokratioissa tähän on tietysti vahvat perusteet.

Toinen ongelma, mikä asetelmaan liittyy, on se, että vaikka — toisin kuin tässä edellisen kohdan lopussa nostettiin esiin — tiedossani ei ole näyttöä siitä, että kannabis toimisi porttina niin sanottuihin vahvuihin huumeisiin, on kyllä melko varmaa, että se toimii ainakin kouluttajana katukauppaan tilanteessa, jossa kannabiksen kuluttaminen on tavanomaista, joissakin ryhmissä normi, ja sitä on saatavissa vain laittomia reittejä pitkin — samoja reittejä, joissa myös muita laittomia päihteitä välitetään.

Kolmas ja omasta näkökulmastani keskeisin ongelma, joka nykyasetelmaan liittyy, on se, että kannabis tuottaa vahvaa stigmaa, joka käytön yleistyessä ulottuu yhä laajempiin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2024 vp

väestöryhmiin. Koska kannabis on helposti havaittavaa — se tuoksuu, ja se näkyy kokeissa pitkään — niin nykytilanteessa satunnainenkin käyttö, pienet määrät satunnaisesti, voi estää esimerkiksi mielenterveyspalvelujen tarpeenmukaisen saannin tai omalle koulutus-alalle päätyminen.

No, kun johonkin lainsäädäntöön liittyy näin isoja ongelmia, niin oikeusvaltiota ja yksilönvapautta kunnioittavassa maassa se vastineeksi perusteluikseen edellyttäisi sitten tietysti vahvoja hyötyjä, jotta sitä lainsäädäntöä voitaisiin pitää sellaisenaan pystyssä. Tällaisia vahvoja perusteita voisivat olla esimerkiksi lasten turvallisuus tai kansanterveys, tietyin ehdoin. No, tällaisia hyötyjä nykyisessä lainsäädännössä ei kuitenkaan ole osoitettavissa. Kriminalisaatio ei näytä parantavan kansanterveyttä, eikä se lisää turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Edellisessä kohdassa jo paheksuin sitä, että Suomessa päihdepolitiikkaa tehdään päihde kerrallaan. Niin tässäkin tapauksessa, ja jopa niin, että peräkkäisissä pykälissä saattavat samat ihmiset esittää lähes päinvastaisia näkemyksiä eri päihteistä. Käyttö on kuitenkin pääosin monipäihteistä ja muuttuu koko ajan monipäihteisempään suuntaan, ja tästä syntyy ristiriita, joka tuottaa meille epäloogista, tehotonta ja vaikeasti hallittavaa politiikkaa, eli kellekään järki-ihmiselle ei oikeastaan pysty selittämään, että miksi meidän päihdepolitiikka toimii, niin kuin se toimii — mitä se tavoittelee, mitkä ovat sen perusteet, millaisten mekanismien kautta se olettaa, että valitut keinot johtavat valittuihin tavoitteisiin. Se ei myöskään perustu tietoon tai toteuta niitä tavoitteita, joita se ilmaisee edustavansa.

Päihdekysymyksen kokonaistarkastelu ei tietenkään tarkoita, että kaikkia päihteitä pitää kohdella samoin, mutta olisi aivan oleellista tunnistaa kentän mekanismit ja niiden keskinäiset suhteet, jos toivotaan tehokasta ja jotenkin perusteltavissa olevaa, hyvää lainsäädäntöä. Päihdepolitiikan kokonaistarkastelu on kuin minkä tahansa asian kokonaistarkastelua. Ensin pitäisi arvioida tilanne tietoon ja tutkimukseen perustuen, sen jälkeen päättää, mitä tavoitteita sille tilanteelle asetetaan — halutaanko jotain muuttaa tai säilyttää nykyisellään — ja sen jälkeen jälleen tietoon ja tutkimukseen perustuen valita toimivimmat ja tavoitteita parhaiten tukevat keinot. Ei sen pitäisi sen monimutkaisempaa olla, ja olen hyvin hämmästynyt, että niin kovin monta kymmentä vuotta tässä on mennyt.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedeu. [Marko Kilpi: Debatti olisi poikaa!]

18.34 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Vihervasemmiston ideologisella hulluudella ei ole rajoja. Näin pitkälle ollaan menty, että halutaan huumeet lailliseksi keinolla millä hyvänsä. Aloite on täysin vastuuton ja moraaliton ajatellen meidän lapsiamme ja nuoriamme. Kannabista ei tule missään nimessä laillistaa, eikä ylipäättänsä huumepolitiikkaan tule muutenkaan tehdä minkäänlaisia höllennyksiä. Niistä ei tule seuraamaan yhtään mitään hyvää.

Tässä tänään käsiteltävässä, nipin napin eduskuntaan edenneessä kansalaisaloitteessa halutaan sallia kannabiksen käyttö, hallussapito, omatarveviljely, valmistus ja myynti. Haittojen kustannukset voitaisiin aloitteen mukaan kustantaa kannabiksesta saatavilla verotuloilla. Aloite antaa lisäksi ymmärtää, että kannabis ei oikeastaan ole kovin haitallinen. Siellä nimittäin perustellaan, että kannabiksen käytöstä johtuvien haittojen on arvioitu olevan lievempiä kuin tupakan ja alkoholin, ja kannabiksen arvioidaan aiheuttavan vähemmän riippuvuutta kuin kahvissa olevan kofeiinin. Aivan käsittämättömän vastuutonta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2024 vp

tekstiä. Kannabis on äärimmäisen haitallista, eikä etenkään nuorille tulisi antaa minkäänlaisia kuvitelmia muusta.

Lääkäri Margareeta Häkkisen mukaan kannabis voi aiheuttaa esimerkiksi ahdistuneisuutta, paniikkituntemuksia, harhoja ja vaikuttaa hedelmällisyyteen. Se voi tehdä käyttäjänsä apaattiseksi ja kyvyttömäksi keskittymään tai oppimaan uusia asioita. Muisti heikkenee ja tarkkaavaisuus kärsii. Kannabis voi myös laukaista psykoosin. Vaikka se itsessään on yleensä tilapäinen, puolet kannabispotilaista saa myöhemmin skitsofrenian tai kaksisuuntaisen mielialahäiriön diagnoosin. Kyse ei siis todellakaan ole harmittomasta hupiaiheesta, vaan vaarallisesta huumeesta. Nuorten kehittyville aivoille vaikutukset ovat tietysti kaikkein tuhoisimmat. Eniten kannabista käyttävät nuoret aikuiset.

Kannabiksen laillistaminen ei tuota sellaisia tuloksia, joita nyt tässä aloitteessa maalailaan. Hyvä esimerkki on Kanada. Sosiaali- ja terveysministeriön vuoden 2022 selvityksen mukaan Kanada laillisti kannabiksen vuonna 2018. Käyttö oli runsasta jo ennen sitä, ja laillistamisen jälkeen se yleistyi entisestään. Yksi syy laillistamiselle oli huoli nuorten kannabiksen käytöstä. Laillistamisen jälkeen nuorten kannabiksen käyttö ei ole vähentynyt, ja käytön yleisyys herättää edelleen huolta. Myös talouden ja turvallisuuden kannalta uudistus selvästi epäonnistui, koska laittoman kannabiksen osuus markkinoista on Kanadassa edelleen merkittävä.

Haluan myös muistuttaa Poliisihallituksen esiin nostamista erinomaisista näkökulmista edellisen kannabiksen rangaistavuuden poistamista vaatineen kansalaisaloitteen käsittelyn yhteydessä. Sitaatti Poliisihallituksen nostamasta vastineesta: ”Kannabiksen käytön ja vähäisen kasvattamisen dekriminialisointi ei poistaisi tai vähentäisi huumausainekauppaa ja järjestäytyntä rikollisuutta. Kasvava huumausaineiden kysyntä luo aina tarjontaa, jota järjestäytynyt rikollisuus kykenee hyödyntämään. Poliisin havaintojen mukaan järjestäytynyt rikollisuus hyödyntää elämänhallintansa menettäneitä henkilöitä esimerkiksi kannabiksen kasvattamisessa.”

Arvoisa puhemies! Kuten kaikessa päihdepolitiikassa, myös kannabiksen saatavuuden lisääminen ja helpottaminen siis lisää kulutusta, ja kulutuksen lisääntyminen lisää haittoja. Näitä haittoja emme todellakaan tarvitse yhtään enempää, vaan huumepolitiikan tulee jatkossakin tähdätä ennaltaehkäisyyn ja hoitopääsyn parantamiseen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kontula, vastauspuheenvuoro.

18.40 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mikäli tämä Garewian järkyttänyt vihervasemmisto, joka kannattaa laillistamista, viittasi minuun, niin haluan huomauttaa, että en puheenvuorossani ottanut kantaa laillistamisen puolesta, minkä tarkemmin kuuntelemalla olisitte varmasti huomannut. Jos taas se viittasi aloitteen tekijöihin, niin tietääkseni he eivät ole identifioineet itseään vihervasemmistoksi ja pidän vähän mauttomana tällaista oletusta kansalaisaloitteen laatijoihin liittää. Noin muilta osin puheenvuoro demonstroi erittäin hyvin huoltani siitä, että tiedolle ja logiikalle olisi tässä päihdepoliittisessa keskustelussa huutava tarve.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

18.41 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Tämä aloite on hyvä keskustelunavaus. Kiitos tekijöille, että pääsemme nyt käsittelemään huumausainelainsäädäntöä täällä. Minä itse

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2024 vp

ajattelen, että Suomen huumausainepolitiikka tarvitsisi kokonaisremontin. Viime kaudella me esitimme tämän asian selvittämistä, mutta silloin enemmistö puolueista ei suostunut edes selvittämään tätä asiaa tutkimusperäisesti. Tämä tosiaan kertoo siitä, mihin edustaja Kontulakin viittasi, että tällä hetkellä tämän poliitikkojen kyvyttömyyden keskustella tästä aiheesta neutraalisti ja tutkimuslähtöisesti ja osin jopa tällaisen moralisoinnin takia me emme ole pystyneet järkevöittämään tätä systeemiä. Sen sijaan me pidetään yllä esimerkiksi tätä kriminalisointia, joka perustuu siihen, että 50 vuotta sitten eduskunnassa heitettiin noppaa, minkä johdosta huumeiden käyttö päätettiin tehdä rangaistavaksi Suomessa. Tämä taas sitten johtaa siihen, että moni ihminen esimerkiksi jää ilman tarvitsemaansa hoitoa tällä hetkellä.

No, sitten taas tällä kannabiksen vapauttamisella olisi todennäköisesti sekä positiivisia että negatiivisia seurauksia. Ainakin tämä kauppa saataisiin pois rikollisuuden piiristä ja voitaisiin saattaa verotuksen piiriin, aivan kuten tässä aloitteessa tuodaan esille. Jo nyt pelkästään tämä käytön kriminalisointi ajaa ihmisiä marginaaliin, ruokkii rikollisuutta ja tuo sitten tällaisia erilaisia sosiaalisia ongelmia, jotka eivät minun mielestäni ole kenenkään etu. On hyvä huomata, että tämä nykyinen, tällainen hyvin rangaistuksiin ja rikoskontrolliin perustuva linja ei tietenkään ole kuitenkaan onnistunut vähentämään huumeiden käyttöä tai tätä kauppaa, vaan kansainvälisestikin tämä niin kutsuttu huumeiden vastainen sota on kyllä todettu jokseenkin epäonnistuneeksi, ja sitten on tietenkin ollut näitä aivan traagisia ihmisoikeusvaikutuksia. Minun oma lähtökohtani tähän asiaan perustuu kontrollin sijaan haittojen vähentämiseen ja tällaiseen niin kuin ihmisoikeusperustaiseen lähestymistapaan, ja sen takia minä ajattelen, että ainakaan tästä käytöstä ei pitäisi rangaista ja ylipääntänsä tätä dekriminalisointia tulisi tarkastella kaikkien huumeiden osalta. Toki on paljon myös yksittäisiä kysymyksiä, kuten esimerkiksi tämä lääkekäytön edistäminen.

Minä haluan vielä lisätä, että minun mielestäni voi ihan hyvin olla huumevastainen ihminen ja huumeiden käyttöä vastaan ja silti kannattaa tätä nykysysteemin muuttamista, koska ainakaan tämä nykysysteemi ei ole onnistunut [Puhemies koputtaa] näitä haittoja vähentämään. Toivottavasti tällä kaudella ollaan nyt valmiimpia tätä asiaa selvittämään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

18.44 **Janne Jukkola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kannabiksen käyttöä ja hallussapitoa ei tule laillistaa. Keskustelu kannabiksen laillistamisesta herättää voimakkaita tunteita. Monet uskovat, että laillistaminen poistaisi käyttäjiltä tarpeen piilotella ja helpottaisi myös poliisin työtaakkaa. Kuitenkin laillistaminen toisi mukanaan vakavia seurauksia, joita emme voi sivuuttaa. Laillistamisen myötä kannabiksen käyttäjien määrä todennäköisesti kasvaisi. Tämä johtaisi myös huumeriippuvaisten määrän kasvuun, mikä lisää yhteiskunnalle koituvia kustannuksia terveydenhuollon, rikollisuuden ja edelleen laittomana pysyvien aineiden käytön kautta.

Kannabiksen käytöllä on todistetusti yhteys mielenterveysongelmien, kuten skitsofrenian ja psykoosien, lisääntymiseen. Tämä ei ole vähäpätöinen asia vaan koskettaa syvästi niin niitä yksilöitä kuin heidän läheisiäänkin.

Arvoisa puhemies! Poliisin työtaakka ei myöskään kevenisi laillistamisen myötä. Kuu-
leman mukaan käyttörikossakon kirjoittaminen on yhtä nopeaa kuin näpistyssakon kirjoittaminen. Sen sijaan lisääntynyt käyttäjämäärä kasvattaisi liikenteessä kannabiksen vaiku-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2024 vp

tuksen alaisena ajavien määrää, mikä heikentäisi liikenneturvallisuutta ja uhkaisi kaikkien turvallisuutta, myös niiden, jotka eivät itse käytä huumeita.

Porttiteoria on hyvin tunnettu ilmiö huume keskustelussa. Kannabis toimii usein lähtölaukauksena siirtymisessä kovempiin aineisiin. Vaikka jotkut käyttäjät pysyvät aineuskollisina, monet siirtyvät ajan myötä kokeilemaan vahvempia huumeita. Tämä johtaa helposti tilanteeseen, jossa huumeiden valheellinen hyvinolontunne hallitsee elämää, kunnes normaali päivä on mahdoton ilman huumeita.

Laillistaminen ei ratkaisisi ongelmia vaan lisäisi niitä. Jo nyt lailliset päihteet aiheuttavat valtavia terveydenhoidollisia kustannuksia ja inhimillistä kärsimystä. Miksi meidän pitäisi lisätä tähän ongelmaan uusia aineita? Laillistaminen toisi mukanaan inhimillistä tuskaa sekä käyttäjille että heidän läheisilleen. Säilyttämällä kannabiksen rangaistavuuden voimme vaikuttaa ihmisten päätöksiin ja estää heitä aloittamasta kannabiksen ja muiden huumeiden käyttöä.

Tänä päivänä poliisi ja muut viranomaiset ymmärtävät hoidon tärkeyden ja pyrkivät ohjaamaan käyttäjiä hoidon piiriin. [Anna Kontula: Ei pidä paikkaansa!] Ongelmana on, että niin kauan kuin huumeet tuovat hyvinolontunnetta, käyttäjä ei koe olevansa hoidon tarpeessa. Kun huumeet vievät elämänhallinnan, hoitoon hakeutuminen ei ole käyttäjän päälimmäinen ajatus vaan aineiden saanti elämän ylläpitämiseksi. Siksi meidän tulee pitää kannabiksen käyttö edelleen rangaistavana ja keskittyä ennaltaehkäisyyn ja hoitoon. — Kiitos. [Laura Huhtasaari: Hyvä puhe, loistava!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen, Oras.

18.48 Oras Tynkkynen vihr: Arvoisa puhemies! Ennen tänne saliin saapumista kävin kuppilassa ja otin siellä kupillisen teetä. Jos joku on ollut samassa kahvijonossa kanssani, on saattanut panna merkille, että laitan sinne kupin pohjalle kolmasosan mustaa teetä ja ne loput kaksi kolmannesta täytän kuumalla vedellä. No miksi toimin näin? Sen takia, että en halua kehooni paljon kofeiinia. En halua, että yöneni kärsivät siitä, enkä halua, että joudun ylivirittyneeseen tilaan tämänkaltaisista aineista. Voitte myös arvata, että en ole koskaan juonut kahvia, en ole koskaan juonut alkoholia, en ole koskaan kokeillut tupakkaa enkä tietenkään koskaan kokeillut kannabista tai muita laittomia aineita. Suhtautumistani sekä laillisiin että laittomiin päihteisiin voi lähinnä luonnehtia jyrkän kielteiseksi tai jopa vihamieliseksi. Ja tässä kun edustaja Kontula viittasi kannabiksen hajuun, pidän kannabiksen hajua hyvin vastenmielisenä, jos siihen vaikka Brysselin kaduilla kävellessä joskus törmää. Tästä huolimatta kannatan sitä, että Suomessa luovutaan kannabiksen kieltolaista. Meidän tässä salissa ei tule tehdä politiikkaa meidän omien henkilökohtaisten mieltymystemme tai tarpeidemme takia vaan suomalaisten ja suomalaisen yhteiskunnan parhaaksi. Ja suomalaiset tarvitsevat toimivampaa päihde- ja huume politiikkaa kuin mitä tällä hetkellä harjoitamme.

Edustaja Kontula puheenvuorossaan kosketteli yleisen päihdepolitiikan perusteita. Itse ajattelen, että me tarvitsemme toimivassa päihde- ja huume politiikassa kolmea asiaa:

Ensinnäkin, tarvitsemme näyttöperusteisuutta. Meillä kaikilla varmasti on mielipiteitä päihde- ja huume politiikasta, ja niitä tässä on jo ehditty kuullakin. Mutta mielipide ei ole fakta, mielipide ei ole tilasto eikä mielipide ole tutkimus. Ja tosiasiat voivat joskus yllättää, jos niihin maltaa tutustua. Siksi kannattaa ankkuroida päätökset näyttöön tutkimuksista, ja siksi kannattaa ankkuroida päätökset näyttöön käytännön kokemuksista. Kannabiksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2024 vp

kieltolaki on jo kumottu isossa ja kasvavassa joukossa maita ja Yhdysvaltain osavaltioita — tuoreimpana niiden joukkoon on liittymässä Saksa — joten meille on karttunut aika mittava kokemus siitä, miten tämänkaltaiset politiikan muutokset vaikuttavat, ja näihin kertyneisiin kokemuksiin kannattaa kaikkien rauhassa tutustua.

Toiseksi, vaikuttavan päihde- ja huume politiikan pitäisi olla vaikuttavaa. Sen pitää siis tuottaa niitä tuloksia, joita sillä tavoitellaan. Päihde- ja huume politiikassakaan ei pitäisi siksi olla kyse identiteetti politiikasta tai moraaliposeerauksesta, siitä, että poliitikko julistaa sitä, miten pahoja huumeet ja päihde ovat. Veikkaan, että tässä salissa ei löydy montaa, joka suhtautuu yhtä kielteisesti kaikkiin päihdeisiin ja huumeisiin kuin minä. Mutta se ei ole olennaista tässä keskustelussa. Ei ole olennaista minun tai kenenkään muunkaan julistaa omaa henkilökohtaista näkemystään tai kielteisyyttään. Olennaista sen sijaan on, millä keinoilla vaikuttavimmin vähennetään päihdeiden ja huumeiden käyttöä ja niiden aiheuttamia haittoja. Ja vaikuttavimmiksi keinoiksi niin alkoholin kuin kannabiksen tapauksessa on osoittautunut hinnan ja saatavuuden tiukka sääntely.

Kolmanneksi, päihde- ja huume politiikan pitää nähdäkseni tähdätä ensisijaisesti haittojen vähentämiseen. Väittäisin, että kaikkien poliitikkojen olisi hyvä pysähtyä välillä miettimään, mihin me politiikalla oikeastaan pyrimme. Onko tässä tavoitteena se, että huumeiden käyttö maailmasta häviää, onko se realistinen tavoite, vai onko tavoite se, että haitat saadaan vähennettyä niin pieneen kuin vaan ylipäättään on mahdollista? Itse uskon, että tärkeintä olisi juuri onnistua vähentämään haittoja, siis terveyshaittoja, sosiaalisia ongelmia, taloudellisia haittoja ja rikollisuutta. Olemme nähneet, kuinka hyvin kieltolaki toimi tässä maassa alkoholin suhteen — se ei toiminut erityisen hyvin. Ja olemme nähneet, kuinka hyvin kieltolaki on toistaiseksi toiminut kannabiksen suhteen — siinäkin aika huonosti. Ja jos ensisijaisesti haluaa nimenomaan vähentää kannabiksen käytön haittoja, niin kuin itse ajattelen, silloin kannattaa vakavasti harkita kieltolain kumoamista muun muassa tässä kansalaisaloitteessa esitetyin perustein.

Kansalaisaloite tarjoaa meille nähdäkseni tervetulleen tilaisuuden arvioida uudelleen tässä maassa harjoitettua politiikkaa ja tarkemmin kannabiksen kieltolakia. Ja tämä kansalaisaloite ansaitsee kiitosta myös siitä, että siinä esitetyt väitteet on lähteistetty, niille on esitetty lähdeviitteet. Se on enemmän kuin mitä tässä salissa yleensä esitetyistä puheenvuoroista voi sanoa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

18.54 Anne Rintamäki ps: Arvoisa rouva puhemies! Höpöheinän pössyttely kuulostaa kivalta, mutta lopputulos on usein aivan muuta. Kannabis on huumausaine, joka koukuttaa käyttäjänsä hyvin nopeasti. Tämä kansalaisaloite kannabiksen laillistamisesta kertoo siitä, että joidenkin mielestä on ihan jees olla arkipäivisin pöllyissä eli päihtyneenä. Näin ajatteli esimerkiksi kuulustelussani ollut nuori mies, jonka poliisipartio oli pysäyttänyt kaahaamisesta. Nuori mies oli nukkunut pommiin, herättyään käärintä rivakasti jointin, pössytelty ja hypännyt sitten auton rattiin, ja menoksi. Nuori mies kävi kolmivuorotöissä ja oli vuosia sitten kotiutunut armeijasta vänrikkinä, eli näennäisesti miehellä oli arjen arvot kohdillaan. Huolimatta tästä, hänen mielestään kannabiksen käyttö ei haitannut hänen elämänsä tai arkeaan mitenkään. Hän ei siltikään osannut katsoa itseään ulkopuolisen silmin. Ulkoisesta olemuksesta oli helppo tunnistaa addikti. Kun kysyin häneltä tulevaisuuden suunnitelmista, hän ei osannut nimetä mitään konkreettista: ei parisuhdetta tai perheen perusta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2024 vp

mista, kodin rakentamista tai mahdollisia opiskelunäkymiä, vaikka nuori mies vaikutti vielä terävältä. Sanon ”vielä”, koska minulla on kokemusta siitä, miten hitaaksi kannabiksen käyttö tekee muun muassa käyttäjänsä puheen.

Olen pitänyt tapanani ohjeistaa asiakastani jättämään pössyttelyn, koska se todellakin vaikuttaa ihmisen aivotoimintaan. Cannabis voi laukaista psykoosin, joka saattaa koitua yksilölle kohtalokkaaksi, koska henkilön todellisuudentaju on hämartyntä eikä hän välttämättä reagoi ympäristöönsä ja kokee itsensä tai ympäristönsä epätodelliseksi tai vieraaksi. Tämän olen useasti töissäni nähnyt, eli puhun asiasta kokemuksesta. Olen kokenut lisäksi kannabiksen käyttäjän vainoharhaiseksi kanssaihmiään kohtaan, mikä hyvin usein syrjäyttää ihmisen sosiaalisista verkoistaan.

Arvoisa puhemies! Cannabisin hyödyistä puhuttaessa kerrotaan usein aineen lääkinällisestä puolesta. Lääkekannabista on jo Suomessa saatavissa, eikä sen vuoksi tarvitse laillistaa kannabiksen päihdekäyttöä.

Tässä kansalaisaloitteessa perustellaan cannabisin laillisuutta muun muassa sillä, että saadaan lisää turismia Suomeen. Aloitteentekijöiden mukaan pilvituristit eivät ole samanlainen riesa kuin alkoholinkäyttäjät. Jos näin olisi, miksi Thaimaassa alettiin suhtautumaan hyvin kriittisesti länsimaisiin lomapössyttelijöihin cannabisin laillistamisen jälkeen, ja nyt siellä aiotaan kieltää cannabis uudelleen?

Laillistaminen ei ole ollut jymymenestys muuallakaan maailmalla. Laiton ja siten verovapaa cannabiskauppa rehoittaa pitkin Kanadaa ja USA:n tiettyjä osavaltioita cannabisin laillisuudesta huolimatta. Kasvinviljelyn osaamiseen ei maatalousoppilaitoksen kurssveja tarvita, vaan se on kohtalaisen helppoa ja edullista puuhaa, joten kotikasvatuksen voidaan olettaa yleistyvän entisestään myös meillä Suomessa, jos cannabis laillistetaan. Sillä ei kuitenkaan Suomi rikastu. On hyvin todennäköistä, että mahdolliset verotulot eivät aiheuttavia haittoja kattaisi.

Aloitteessa tehdään lisäksi rinnastuksia jo valmiiksi laillisiin aineisiin, kuten tupakkaan ja alkoholiin. Miksi siis pitäisi laillistaa lisää aineita, jotka koukuttavat ihmisiä ja saavat päät sekaisin? Mikä velvollisuus meillä eduskunnassa on tehdä päätöksiä, jotka helpottavat ihmisten ajautumista huumeisiin? Meillä on yhteiskunnassa jo valmiiksi saatavilla erittäin haitallisia aineita, joten en näe perusteita tähän aloitteeseen.

Vuotava katto ei korjaannu särkemällä sitä lisää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

18.58 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on kansalaisaloite cannabisin laillistamisesta, sääntelystä ja verottamisesta. Keskustelu cannabisin laillistamisesta nousee pintaan tasaisin väliajoin, ja perussuomalaisten sekä hallituksen linja cannabisin käytön laillistamiseen ja dekriminisointiin on kielteinen.

Cannabis on yleisimmin käytetty laiton päihde Suomessa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan 800 000 suomalaista on kokeillut cannabisista. Vuoden aikana cannabisista käyttää noin 280 000 ja kuukauden aikana noin 100 000 suomalaista. Päivittäiskäyttäjiä on noin 10 000. Cannabis on erityisesti nuorten aikuisten huume. Yleisintä käyttö on 25–34-vuotiailla.

On todennäköistä, että kansalaisaloitteen mukainen malli lisäisi cannabisin käytön yleistä hyväksyttävyyttä ja parantaisi saatavuutta. Tämä olisi taas omiaan lisäämään huumausaineiden käyttöä ja laajentamaan käyttäjäpiiriä nykyistä nuorempiin henkilöihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2024 vp

Kannabiksen laajamittainen levittäminen kulkee käsi kädessä ammattirikollisuuden kanssa. Kannabikseen liittyy vakavaa rikollisuutta, vaikka taloudellisen hyödyn tavoittelua ei kannabiskasvattajilla olisikaan.

Nyt käsittelyssä olevassa kansalaisaloitteessa ehdotetaan luotavaksi muihin pähteisiin rinnastuva valmistus- ja myyntisääntelyjärjestelmä. Aloitteessa todetaan, että sääntelyllä pyrittäisiin haittojen minimoimiseen yksilölle ja yhteiskunnalle. Aloitteessa ei kuitenkaan oteta kantaa, millainen sääntelyjärjestelmän tulisi olla, eikä perustella, miten kannabiksen saatavuutta lisäämällä voitaisiin vähentää kokeilijoiden ja käyttäjien määrää. Todennäköisesti saatavuuden lisääntyminen lisääisi käyttäjien ja kokeilijoiden määrää ja kulutuksen lisääntyminen lisääisi haittoja. Kansalaisaloitteessa ehdotetussa mallissa, jossa kannabiksen tuotanto sallittaisiin tietyin ehdoin, markkinoiden kasvulle avautuisi välittömiä ja välillisiä mahdollisuuksia, ja tämä kehitys voi johtaa kulutuksen ja haittojen kasvuun väestötasolla.

Kansalaisaloitteessa ehdotetaan poistettavaksi kannabiksen käyttömerkinnät sekä vähäisestä kasvatuksesta ja myynnistä aiheutuneet rikosrekisteri- ja muut vastaavat merkinnot. Poliisin tietojärjestelmiin tehtävillä merkinnöillä on laissa säädetty tarkoitus. Esimerkiksi erilaisten lupien myöntäminen tai turvallisuusselvityksen läpäiseminen edellyttää nuhteettomuutta. Ei voi olla tarkoituksenmukaista, että viranomaisten, oppilaitosten tai työnantajien mahdollisuuksia arvioida hakijaa heikennettäisiin sen vuoksi, että se aiheuttaa haittaa käyttörikokseen syyllistyneille.

Kannabiksen kasvatusta, käyttöä ja myyntiä ovat laillistettuja erinäisin versioin ja eri astein monissa Euroopan maissa sekä Yhdysvaltain osavaltioissa. Joissain maissa on laillista vain käyttö, toisissa käyttö sekä pienimääräinen kasvatusta ja osassa vain lääketieteellinen käyttö. Pitkäaikaisia tuloksia saamme kuitenkin edelleen odottaa erinäisten versioiden suhteen. Oleellisessa osassa tuloksia tulevat olemaan käytön lisääntyminen/vähentyminen, järjestäytyneen rikollisuuden lisääntyminen tai vähentyminen, sosiaalisten ongelmien muuttuminen suuntaan tai toiseen ja verotulojen määrän muutokset.

Pidän kannatettavana sitä, että seuraisimme muiden maiden tilannetta asian suhteen. Pahintahan olisi se, että menisimme tässäkin asiassa suoraan muiden maiden perässä ja astuisimme jälleen niihin samoihin miinoihin, mihin muutkin länsimaat. Maltti on niin sanotusti valttia tässäkin asiassa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vornanen.

19.02 Timo Vornanen TV: Arvoisa rouva puhemies! Kuten olen jo aikaisemminkin tässä salissa lausunut, kansalaisaloite on arvokas kansalaisvaikuttamisen muoto. On hyvä, että näitä aloitteita tulee silloin tällöin tänne saliin asti.

Nyt käsittelyssä olevassa kansalaisaloitteessa esitetään kannabiksen laittomuuden kumoamista. Ketkä minut tuntevat, tietävät, että en voi tällaista aloitetta puoltaa. En tule puoltamaan nyt enkä jatkossakaan minkään huumausaineen laillistamista. Miksi näin? Euroopan huumausaineraportin mukaan Euroopassa hakeutui 111 000 ihmistä huumehoitoon vuonna 2019 kannabiksen käyttöön liittyvien ongelmien vuoksi. Tämä on 35 prosenttia kaikista huumausaineiden takia hoitoon hakeutuneista ihmisistä. Voin vain kuvitella, minkälaiset kustannukset tällainen aiheuttaa yhteiskunnalle. Näistä ensimmäisen hoitokerran suorittaneista peräti 25 prosenttia hakeutuu kannabiksen haittojen vuoksi uudelleen hoitoon. Eri huumausaineita vertaillaessa kannabiksen takia ihmisiä hakeutui kaikkein eniten uudelleen hoitoon toiselle ja kolmannelle hoitokierrokselle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2024 vp

Suomessa on varsin toimiva huumausaineita käsittelevä lainsäädäntö. Lainsäädännön käytäntöön viemisen ongelmana ovat terveys- ja turvallisuusviranomaisten puutteelliset resurssit. Mielestäni yhteiskunnan resursseja täytyy ohjata lisää huumausaineiden käyttäjien hoitoonohjaukseen ja päihitteettömyyteen pyrkivään työhön. Myös turvallisuusviranomaisten, kuten esimerkiksi poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen, resursseja lisäämällä täytyy pyrkiä lisäämään huumausainerikollisten kiinnijäämisen riskiä — tässä hallituksella on oikea suunta.

Yhteiskunnan kannalta terveys- ja turvallisuussektorin lisäresursointi on se väylä ja keino, jolla yhteiskuntamme saa parhaan hyödyn ehkäisemällä huumausaineiden ihmisille ja yhteiskunnalle aiheuttamia haittoja. Huumeiden aiheuttamat ongelmat eivät ratkea huumausaineet sallimalla. Siksi en puolla kannabiksen tai minkään muunkaan huumausaineen käytön vapauttamista, en nyt enkä tulevaisuudessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

19.05 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Kannabista ei pidä laillistaa. Huumepolitiikan linjamme pitää olla huumeiden käytön ja siitä aiheutuvien haittojen vähentäminen. Kannabiksen laillistaminen ei sitä tee. Kiellot ja rikoslain säännökset vähentävät nyt huumeiden käyttöä. Ne myös antavat vahvan viestin yhteiskunnalle, että me vastustamme huumeiden käyttöä.

Huumausaineiden käytön haitat ovat taloudellisia, terveydellisiä ja sosiaalisia, ja nämä haitat eivät vähene eivätkä katoa, jos kannabista laillistetaan. Laillisuus ei poista laitonta myyntiä eikä siihen liittyvää rikollisuutta.

Arvoisa rouva puhemies! Mitä voidaan tehdä tämän nykyisen lainsäädännön puitteissa, jotta yksilöön ja yhteiskuntaan kohdistuvat haitat vähenisivät kannabiksen osalta? Se on oikea kysymys, ja vastauksia löytyy. Esimerkiksi nyt laissa olevia keinoja voidaan hyödyntää paremmin hoitoonohjauksen ja hoitoonpääsyn tukemiseksi. Tarvitaan myös enemmän matalan kynnyksen paikkoja, joista saa apua ilman leimaantumista ja ilman pelkoa rikosilmoituksesta ja seurauksista.

Arvoisa rouva puhemies! Kannabiksen laillistamisen sijaan nyt pitää keskittyä hallitusohjelman toteuttamiseen, päihderiippuvuusongelmien vähentämiseen ja ehkäisevään päihdetyöhön erityisesti lasten ja nuorten keskuudessa sekä päihdepalveluiden saatavuuden ja vaikuttavuuden parantamiseen. Jotta ei kenellekään jää epäselväksi, en kannata huumeiden käyttöä enkä kannabiksen laillistamista — tässä en tarkoita lääkinnällistä käyttöä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

19.08 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Aloitteen tekijät pyrkivät siihen, että kannabiksen käyttö vapautettaisiin eli sitä ei enää kriminalisoidaisi millään tavalla, sitä voisi kasvattaa ja myydäkin eteenpäin. Missään nimessä en tule tällaista aloitetta koskaan kannattamaan. Tosiasia on kuitenkin se, että huumausaineet ovat meidän yhteiskuntamme kasvava ongelma, ja jo nykyisellään terveydenhuoltojärjestelmä ei pysty enää selviytymään nykyisistä tehtävistään kunnolla. Se vaatii valtavia ponnisteluja. Nyt jos vielä huumeet vapautamme tällä keinoin, niin se johtaa siihen, että koko järjestelmä kärsii ja ihmiset voivat yhä huonommin. Niiden ihmisten, jotka välttämättä hoitoa tarvitsisivat jon-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2024 vp

kun sairauden tai onnettomuuden takia, hoitoonpääsy vaikeutuisi, koska rahat menisivät osittain jonnekin ihan väärin paikkoihin.

Huumausaineita ei pidä hyväksyä, ja kannattaa kotona kaikkien vanhempien ja myös koulussa opettajien kertoa lapsille ja nuorille siitä, mitä se oikeasti tarkoittaa, koska se ei ole ihannemaailma, kun joku alkaa käyttää huumeita. Siihen hyvin helposti jää koukkuun, ja sitten on koko ikänsä koukussa, ja yleensä valitettavasti sitten peliin astuvat kovemmat huumeet.

Jos kannabis vapautetaan, niin sehän johtaa myös siihen, että poliisien keinot tutkia huumausainerikoksia kaventuvat. Ei voida enää mennä reppuja katsomaan, kun kaverihan voi tunnustaa, että minulla on huumeita, ja toteaa, että kannabista kannan. Se on laillinen sen jälkeen, jos se on vapautettu. Näin ollen toivon, että tämä vakavuus ymmärretään. Tällä asialla ei pidä leikkiä.

Lopuksi, arvoisa rouva puhemies, vielä sen verran, että kannattaisi kaikkien tätä asiaa ymmärtävien kertoa niille nuorille, että jos te olette sellaisessa vastuullisessa työssä, esimerkiksi vaikka terveydenhuoltoalalla, vaikka veturinkuljettajana, rekankuljettajana, taksiautoilijana tai yleensä palvelutehtävissä, niin sieltä tulee lähtö töistä välittömästi, kun huumeeseulasta kärehtää. Siihen loppuu työnteko. Sen jälkeen on merkintä rikosrekisterissä, että tällainen on käynyt, ja se johtaa sitten automaattisesti siihen, että työnteko menee yhä vaikeammaksi ja elämä ei ole enää sen jälkeen hallinnassa. En sanonut tätä pahalla, vaan hyvällä, sillä, että toivon, että ihmiset ymmärtävät, mistä tässä on kysymys.

Tällä asialla ei voi leikkiä, tämä on erittäin vakava asia, ja ihmettelen suuresti, että muuta vielä jossakin kuvitellaan. Jonkun verran kun olen työmatkoilla tuolla ulkomailla käynyt, olen nähnyt näitä kauheita tapauksia — jossakin Yhdysvalloissa, ja Euroopan maista-kin niitä löytyy — kun kaduilla on sellaisia ihmisiä, jotka ovat menettäneet kokonaan elämänhallinnan. Se on murheellista katsottavaa. Toivon, että se saataisiin johonkin järjestykseen tässä maailmassa. Ehkä sitä ei saada, mutta ainakaan tähän laittomien aineiden myyntiin ei kannata kannustaa, vaan huumausaineet tulee pitää edelleen laittomina ja tällä keinoin pyrkiä parantamaan tilannetta niin, että ihmiset tietävät, mistä tässä on kysymys. Tällainen kannabiksen vapauttaminen olisi pahin virhe, mitä tehdä voi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

19.11 Marko Kilpi kok: Arvoisa rouva puhemies! Nyt todellakin on siirrytty aineista toisiin, ekaksi alkoholia ja nytten kannabista. Tätäkin aihetta on tässä salissa kyllä lukuisia kertoja käsitelty, ja ne ovat tulleet viime aikoina juurikin näitten kansalaisaloitteitten perusteella. Todellakin nämä kansalaisaloitteet ovat arvokkaita kyllä ja ansaitsevat aina perusteellisen ja perustellun käsittelyn.

Juurikin tässä kansalaisaloitteessa, kun tätä nyt tarkastelen, on Tavoitteet-kohdassa kaksi tavoitetta asetettu: 1) lopettaa kieltolain aiheuttamat haitat ja 2) rakentaa kestävä sääntelyjärjestelmä, joka suojelee ja edistää ihmisoikeuksia sekä kansanterveyttä, vähentää rikollisuutta, korruptiota ja väkivaltaa sekä suojelee lapsia ja nuoria. Nämä ovat kyllä todella kannatettavia tavoitteita, mutta sitten voidaan kysyä, kuinkas realistisia nämä nyt sitten oikein ovat ja millä tavalla näitä tavoitteita nyt sitten ihan aikuisten oikeasti voidaan saavuttaa.

No, on runsaasti ongelmia juurikin tuon sääntelyn kanssa ja sen järjestelmän kanssa, jota tässä nyt haettaisiin, ja muutamia käytännön ongelmia voisin nyt tästä nostaa esille, mitä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2024 vp

tässä sääntelyssä on. Todellakin se ensimmäinen ongelma on sääntely: Ei se, että laillistetaisiin kannabis, tarkoita, että sitä ei tarvitsisi enää millään tavalla valvoa, vaan juurikin niissä kokemuksissa, mitä maailmalta on, mitä edustaja Tynkkynenkin nosti esille tuossa omassa puheessaan ja mihin kannattaa tutustua, nousee esille, että se valvonta on käytännössä mahdotonta järjestää enää millään uskottavalla tavalla. Nyt esimerkiksi jos liikenteessä pyritään rattijuopumusta selvittämään, niin käytetty kannabis saattaa löytyä verestä vielä kolme viikkoakin käytön jälkeen. Ja toisaalta hallussapito: Hyvin usein näissä asioissa ja tällaisissa aloitteissa esitetään, ja mitä niitä kokemuksia maailmalta on, että hallussapito on sallittua kyllä mutta välittäminen ei. Nyt jos minulla on yhdessä kädessä kannabista, jota olen myyntitarkoituksessa ja välittämistarkoituksessa viemässä toiselle henkilölle, ja se siirtyy siihen toiseen käteen, jossa se muuttuu, ping, kuin taikauskusta lailliseksi, niin mitenkä tätä valvotaan?

Tässä vain muutamia nostoja siitä, miten käytännön tasolla jo sääntely on tässä käytännössä mahdotonta. — Varaan toisen puheenvuoron, puhemies. Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toisen puheenvuoron voi varata, mutta ikävä kyllä nyt tässä vaiheessa tähän asiaan varattu aika on käytetty.

Keskeytämme keskustelun, ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 19.15.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.22.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä. — Ja sieltä löytyy edustaja Valtola, olkaa hyvä.

20.22 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Ennen kuin aloitin työskentelyni tässä talossa, ehdin työskennellä työterveyslääkärinä parinkymmenen vuoden ajan, joista 13 vuoden ajan työskentelin päihdekuntoutuksen parissa.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen päihdetutkimuksen mukaan suomalaisten huumeiden käyttö on edelleen lisääntynyt. Esimerkiksi kannabiskokeilut ovat nelinkertaistuneet 90-luvun alusta. Huumeista koituu yhteiskunnalle merkittäviä kustannuksia, ja kannabis on ylivoimaisesti käytetyin huume. Osa kannabiksen käyttäjistä käyttää sitä satunnaisesti, ja heidän määränsä on kasvanut. Päivittäin kannabista käyttävien määrä on onneksi pysynyt kutakuinkin ennallaan.

Vaikka Suomessa huumausaineet ovat iso ongelma, ei tilanne ole onneksi karannut hallinnasta. Tämän takia meidän ei tarvitse vapauttaa kannabiksen käyttöä ja hallussapitoa rangaistavuudesta. Kannabiksen haitat ovat kiistattomat ja selkeästi osoitetut. Aivojen kehitys jatkuu pitkälle yli 20 vuoden ikään, ja tiedetään, että kannabis on erityisen haitallista kehittyville aivoille. Pössyttely passivoi ja hidastaa ajatuksenjuoksua. Lisäksi psyykkiset haitat ja jopa psykoosit aiheuttavat käyttäjille vakavia ongelmia. Osalla käyttäjistä, siis osalla, kannabis toimii porttina myös kovempiin aineisiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2024 vp

Nykyinen kannabiskasvi on hyvin kaukana miedosta esi-isästään. Kasvin kannabinoidipitoisuudet ovat nykyään aivan eri tasolla. Ero on sama kuin vertaisi mopsia kaukaiseen esi-isäänsä suteen. Vaikutukset erityisesti tottumattomilla voivat olla erittäin voimakkaita.

Kannabiksen käyttöä työelämässä on vaikeampi havaita kuin esimerkiksi alkoholia. Todennäköisesti kaikki huomaavat käytöksestä ja tuoksusta, jos työkaveri on humalassa työpaikalla. Pilvessä olevan työkaverin todentaminen on vaikeampaa, jolloin ongelmakäyttö pitkittyy ja työtapaturmien riski kasvaa.

Kriminalisoinnin poistaminen tulisi todennäköisesti lisäämään käyttöä erityisesti nuorten keskuudessa. Poliisilla ei olisi enää keinoja tai mielenkiintoa puuttua kannabiksen hallussapitoon, mikä lisäisi myyntiä, koska kiinnijäämisen riskiä ei enää olisi. Diileri voisi aina vedota omaan käyttöön ja jatkaa aineiden levittämistä lapsillemme ilman ongelmia.

Hoitoon hakeutumisen suhteen kannabiksen käytön rangaistavuus ei aiheuta käytännössä ongelmia. Yksikään käyttäjä ei jätä hakeutumatta terveydenhuollon palveluihin, jos hänellä on motivaatio saada apua vaivoihinsa, eikä yksikään käyttäjä pelkää poliisia siinä vaiheessa, kun ongelmat ovat niin vaikeita, että haluaa apua päihdeongelmaansa. Päinvastoin, nuorille poliisin pitämä tiukka puhuttelu, lastensuojeluilmoitus, sakko tai sen uhka, kuten nykyisin yleensä on, säikäyttää ja voi herättää nuoren, nuoren aikuisen ja hänen perheensä ongelman suhteen.

Kannabiksen ja muiden huumeiden käyttöä ei Suomessa saa missään nimessä hyväksyä dekriminisoimalla niiden käyttö tai hallussapito. Meillä on hyvät mahdollisuudet pitää huumausaineongelmamme kurissa ja pienentää haittoja hallitusti. Kaikki lähtee ennaltaehkäisystä ja yhteiskunnan negatiivisesta suhtautumisesta huumeisiin. Koulujen ja vanhempien on pidettävä huolta lapsista ja kannettava vastuunsa. Esimerkiksi työelämän huumausainetestit ovat viesti siitä, että huumeita ei työelämässä hyväksytä. Jos ongelmia on ehtinyt kehittyä, tulee hoito- ja kuntoutusprosessien toimia oikea-aikaisesti ja tehokkaasti.

Ensisijaista on huumeiden käytön yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen pitäminen mahdollisimman vähäisinä. Huumeiden laillistamisen ei voida nähdä lisäävän tämän tavoitteen toteutumista Suomessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Huhtasaari.

20.27 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Tässä edellinen puhuja, joka on myös työterveyslääkäri, toi esille, kuinka haitallista kannabiksen käyttö on kehittyvälle keskushermostolle, ja näin juuri on. Lisäksi kannabiksen käyttö voi laukaista skitsofreniaa ja psykooseja varsinkin, jos suvussa sellaiseen on alttiutta.

On hyvä, että tässä salissa enemmistö näyttää olevan sillä kannalla, että emme suosi sallivaa huumepolitiikkaa. Siis minusta olisi ihan järkyttävää, jos tämän salin enemmistö lähitisi sille linjalle, että haluamme tehdä sallivaa huumepolitiikkaa. Tämän aloitteen sisältö on se, että kannabiksen laittomuus kumottaisiin. Ei sitä missään nimessä tule kumota, huumeiden pitää olla laittomia.

Kanadassa laillistettiin cannabis. Kannabiksen käyttö oli siellä hyvin yleistä, ja laillistamisen jälkeen se yleistyi entisestään. Saatavuus lisää käyttöä.

Lainsäädännön tehtävä ja meidän lainsäätäjien tehtävä on kertoa, mikä on oikein ja mikä on väärin, ja siihen me lainsäädännöllä pyritään. Se, että jotain kuitenkin tehdään tai käytetään, ei ole peruste sille, että meidän pitäisi laillistaa asioita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2024 vp

On aina ihmisiä, jotka ovat lainkuuliaisia, ja ne ihmiset eivät sitten kokeile kannabista. Mutta jos se on laillista, niin kynnys kannabiksen polttamiselle, kannabiksen kokeilulle varmasti laskee, tämä Kanadan esimerkki nimenomaan osoitti sen.

Tässä aikaisemmin tänään keskusteltiin alkoholista. Alkoholin väärinkäyttö on myös vakava ongelma Suomessa, ja itse olisinkin sitä mieltä, että myös kouluihin voisivat Turmiolan Tommit palata ja muutenkin voitaisiin vähän varoittaa enemmän. Ylipäätään voisimme mennä tämmöisestä päihdemyönteisyydestä enemmän päihdekielteisyyteen. Kaikissa elokuvissa ja kaikissa tuntuu, että nyt oikein kunnolla promotaan huumeita. Tuntuu, että tämä on oikein muotia ja jollain tavalla yllytetään siihen käyttöön, kun siitä pitäisi päinvastoin yhä enemmän varoitella. Meidän aikuisten asenteet ratkaisevat hyvin paljon. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä.

20.30 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni tämä kannabis-asia on hyvin yksiselitteinen: Kannabis on listattu huumausaineeksi ja huumeet ovat rikoslain mukaan kiellettyjä. Huumausainelakien rikkomuksesta aiheutuu rikoslain mukaan arvioitava sanktio, ja tämä on hyvä näin.

Huumausaineiden käytön haitat ovat niin taloudellisia, terveydellisiä kuin sosiaalisiaakin. Erityisesti kannabis lisää mielenterveyssairauksia, kuten täällä aiemminkin jo mainittiin: psykoosi- ja skitsofreniariskiä. Meillä on nyt jo sote-palveluissa sekä muun muassa poliisissa ihan riittävästi kuormittumista. Toisin kuin Anna Kontula aiemmin täällä salissa esitti, olen itse sitä mieltä, että kyllä, huumausaineiden kriminalisaatiolla lisätään kansanterveyttä ja etenkin lisätään turvallisuutta

Arvoisa rouva puhemies! Kannabista käytetään ilmeisesti hyvinolontunteen vuoksi. Tähän tarkoitukseen löytyy kyllä lukuisia sallittujakin keinoja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

20.31 Ville Väyrynen kok: Arvoisa rouva puhemies ja kolme sitkeää kollegaani! Edustaja Tynkkynen — olen iloinen, että hän on täällä — peräänkuulutti tutkimustietoa, mikä on minun mielestäni erittäin hieno asia. Se jollakin lailla tuo aina selkänöjää, kun puhutaan oikeastaan mistä tahansa terveydenhuoltoon liittyvistä asioista.

Täällä on erilaisia ajatuksia kuulunut, muun muassa semmoinen argumentti, että kannabiksen kieltolaki estää potilaita saamasta hoitoa. Minä olisin siihen mielelläni saanut lisätarkennusta, mutta ei taida olla enää kyseinen edustaja paikalla täällä.

Toinen asia on se, että sanotaan, että kieltolaki ei ole vähentänyt kannabiksen käyttöä, että se on toisaalta lisännyt sitä, mutta tämäkin on ehkä pikkuisen valikoivaa tulkintaa, koska vuosina 1992—2022 kokeilleitten osuus väestöstä on noussut 6 prosentista 29 prosenttiin, ja kieltolaki nyt on kuitenkin ollut pikkuisen kauemman aikaa voimassa, eli todennäköisesti siinä käytön lisääntymisessä jotain muutakin takana kuin pelkästään se, että on käyttö kielletty.

Sitten minä oikeastaan siteeraisin suoraan Lääkärikirja Duodecimista vuodelta 23 päihdelääkärin tekstiä koskien kannabista: ”Kannabis on eniten käytetty huume Suomessa. Arviolta 800 000 suomalaista on kokeillut kannabista elämänsä aikana. Kuukausittain kannabista käyttää noin 100 000 ja päivittäin 10 000 suomalaista. Käyttö on yleisintä 25—34-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2024 vp

vuotiailla. Kannabiksen käytön välittömiä vaikutuksia voivat olla esimerkiksi rentoutuminen, hyvänolontunne, väsymys, ajattelun hajanaisuus sekä muisti- ja keskittymisvaikeudet. Etenkin satunnaiskäyttäjillä voi tulla ahdistusta, paniikkitunteita ja vainoharhaisuutta. Fyysisinä vaikutuksina voi tulla esimerkiksi ruokahalun lisääntymistä, huimausta, tasapainovaikeuksia, suun kuivumista ja sydänoireita. Sydänsairaille kannabiksen käyttäminen voi myös laukaista sydänkohtauksen. Kannabiksen käyttö heikentää suorituskykyä ja voi johtaa onnettomuuksiin. Alkoholin kanssa yhtä aikaa käytettynä onnettomuusriski on suurempi kuin kummallakaan yksin. Cannabis heikentää myös ajokykyä. Nuorilla on merkittävä riski sairastua psykoosiin kannabiksen käytön vuoksi. Cannabis voi laukaista psykoosin sille alttiilla henkilöillä. Cannabisistä käytävillä psykoosisairauden ennuste on muita huonompi. Cannabis heikentää psykoosin lääkehoidon tehoa ja lisää uudelleen psykoosin sairastumisen todennäköisyyttä. Nuorena aloitettu kannabiksen käyttö lisää myös masennuksen riskiä ja myöhempää itsemurhariskiä. Pitkäaikainen kannabiksen käyttö aiheuttaa motivaation heikkenemistä ja saamattomuutta. Cannabis vähentää oppimisesta saatavaa mielihyvää ja siten motivaatiota. Cannabis heikentää oppimiskykyä, tarkkaavaisuutta ja muistia. Tiedollinen suorituskyky on huonompi etenkin pitkään päivittäin cannabisista käyttäneillä. Ongelmat yleensä korjaantuvat tai helpottavat merkittävästi kuukauden kuluessa kannabiksen lopettamisesta.”

Aika alkaa loppua. Tässä on muutamia vastaavia tietoja, mutta tässä on lähteet perässä ja tämä on aika lailla tieteseen pohjautuva. Niin onko tämä todellakin semmoinen aine, mitä ne vakavissaan halutaan laillistaa ja saada markkinoille vapaammin saatavaksi? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras.

20.34 Oras Tynkkynen vihr: Arvoisa puhemies! Edellä esitetyissä puheenvuoroissa on ollut arvokkaitakin ajatuksia. Edustaja Strandman esimerkiksi kannatti sitä, että seurataan muiden maiden kokemuksia, ja toivon, että niin tehdään ja myös niistä kokemuksista vedetään johtopäätöksiä. Edustaja Vornanen totesi, että kansalaisaloite on arvokas vaikuttamisen väline, ja toivon, että se myös tässä tapauksessa saa ansaitsemansa arvoisen perusteellisen käsittelyn. Itse kannatan kansalaisaloitetta kansalaisten välineenä sekä silloin, kun olen samaa mieltä niitten kanssa, että silloin, kun olen niitten kanssa eri mieltä, ja myös niissä tapauksissa, joissa omaa voimakasta kantaa ei ole. Edustaja Hänninen peräänkuulutti enemmän matalan kynnyksen hoitopaikkoja päihde- ja huumeriippuvaisille. Tätäkin lämpimästi kannatan. Tosin joudun toteamaan, että hallitushan toimii juuri päinvastoin. Hallituksen hyvin merkittävät leikkaukset sosiaali- ja terveysalan kansalaisjärjestöiltä johtavat monissa tapauksissa juuri päihde- ja huumeriippuvaisten palveluiden heikkenemiseen.

Hyvin monessa puheenvuorossa on lueteltu kaikkia niitä eri tapoja, joilla cannabis on haitallinen, muun muassa edustaja Väyrysen puheenvuorossa tuossa edellä, ja nämä ovat yleisesti tunnettuja. Aika harva on kuitenkaan pysähtynyt vertailemaan näitä haittoja vaikkapa täysin laillisen huumeen eli alkoholin haittoihin. Jos te, edustaja Väyrynen, olisitte lukeut sieltä Duodecimin Terveyskirjastosta vastaavia haittoja alkoholista, niin se lista olisi ollut vielä pitempi. Ja ihmettelen ehkä lähinnä sitä, että jos niin moni on niin huolissaan kannabiksen terveyshaitoista, niin miksi niin harva on huolissaan alkoholin terveyshaitoista, vaikka väestötasolla hyvin tiedetään, että alkoholin terveyshaitat ovat moninkertaiset. Jos niin moni katsoo, että kannabiksen kieltäminen on tehokas tapa vähentää kannabiksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2024 vp

käytön terveyshaittoja, niin miksi niin harva katsoo, että alkoholin kieltäminen on tehokas tapa vähentää alkoholin terveyshaittoja? Ehkä, edustaja Väyrynen, voitte tähän osaltanne vastata.

Edustaja Vornanen totesi myös, että huumeiden ongelmat eivät ratkea ne vapauttamalla, ja tämä pitää tietysti paikkansa. Mutta onko meillä vankkaa näyttöä siitä, että huumeiden ongelmat ratkeaisivat ne kieltämällä? Tässä moni edustaja on vaikka kuvannut sitä, miten kannabiksen käyttökokeilut ovat moninkertaistuneet sinä aikana, kun kannabis on ollut kielletty tässä maassa. Ja jos verrataan eri maiden tilastoja siitä, kuinka paljon kannabista käytetään ja kuinka paljon siitä aiheutuu terveyshaittoja, niin aika nopeasti käy ilmi, että ei juurikaan voida osoittaa, että juuri kieltolailla onnistuttaisiin näitä haittoja erityisen tehokkaasti vähentämään.

Edustaja Hänninen katsoi, että kiello lähettää vahvan viestin, ja tätäkin hieman kyseenalaistaisin. Jos olisi niin, että meidän tässä salissa lakiin kirjoittamat viestit kovin voimakkaasti vaikuttaisivat ihmisten käytökseen, niin silloin varmaankaan kannabista eikä muitakaan laittomia huumeita tässä maassa niin paljon käytettäisi kuin nykyään käytetään.

Edustaja Hoskonen kantoi huolta siitä, että jos kannabis laillistettaisiin muodossa tai toisessa tai vähintään dekriminisoitaisiin, niin silloin poliisien keinot puuttua huumerekoksiin kaventuivat. Asian voisi ajatella myös toisinpäin niin, että jos poliisin ei tarvitsisi metsästää kaikkia niitä ihmisiä, joilla saattaa olla pieniä määriä kannabista hallussaan omaan käyttöön, niin silloin ne voimavarat vapautuisivat järjestäytyneen huumekollisuuden jahtaamiseen, jossa uskoisin, että näitä voimavaroja paljon enemmän tarvitaan.

Edustaja Kilpi esitti kysymyksen, miten valvottaisiin kannabista tilanteessa, jossa se olisi laillistettu. No, en osaa tähän tyhjentävää vastausta antaa muuten kuin esittämällä jatkokysymyksen: miten Suomessa valvotaan tupakan tai alkoholin myyntiä tilanteessa, jossa ne on laillistettu? Siihen on kuitenkin jonkinsorttiset ratkaisut löydetty.

Edustaja Valtola kantoi huolta nuorista, ja niistä varmasti kaikki me tässä salissa yhdessä huolta kannamme. Sitten on kuitenkin niin, että tilanteessa, jossa kannabiksen käyttö ja myynti on kielletty, niin se myyjä, joka myy laittomia huumeita tuolla kadulla, tuskin välittää ikärajoista. Mutta alkoholista tilanne on toinen. Jos Alkoon menee ja marssii ja yrittää sieltä ostaa alkoholia, niin tuskinpa onnistuu, jos alaikäisenä siihen hommaan ryhtyy. Tilanteessa, jossa päihteen myynti on sallittua mutta rajattua ja valvottua, voidaan toivotavasti puuttua nuorille tapahtuvaan myyntiin ja estää sitä paremmin.

Ajattelen niin, että tässä kansalaisaloitteessa esitetty ratkaisu ei ole ratkaisusana siinä mielessä, että se poistaisi kannabiksen käytön ongelmia. Aivan varmasti ne ongelmat josain muodossa säilyisivät myös siinä tilanteessa, että tämä aloite tällaisena hyväksyttäisiin. Mutta itse kannustaisin vertailemaan niitä haittoja siihen tilanteeseen, jossa me nykyään tässä maassa elämme — jossa kannabista käytetään paljon, jossa sitä kokeillaan paljon, jossa sen käytöstä aiheutuu terveyshaittoja ja jossa sen käyttöön liittyy myös järjestäytyneitä rikollisuutta ja siihen liittyviä ongelmia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, poissa. — Edustaja Väyrynen.

20.40 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Ihan nopeasti kommentoi vain, että varmaan kukaan tässä salissa ei tarvitse Terveyskirjastoa tietääkseen, mitkä alkoholihaitat ovat, mutta nyt puhutaan kannabiksesta, ja minä pidän vähän erikoisena argumenttia, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 54/2024 vp

niin kauan aikaa kun meillä on olemassa jotain, mikä on vielä haitallisempaa, niin kaikki sen rajan alapuolella oleva olisi hyväksyttävää. Minun mielestäni se on vähän kestämaton tapa tätä keskustelua käydä. Meillä on tällä hetkellä huume, mikä on ollut vuosikausia, ja huumeet, jotka ovat olleet vuosikausia laittomia, ja meillä pitää olla joku perustelu, miksi me ne laillistettaisiin, joku muu kuin että meillä on pahempaakin tässä maailmassa. Ne asiat käydään erikseen, ja minä en ihan ymmärrä tätä perustelua tämän keskustelun yhteydessä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.